

Formanden orienterer

Tema sexskandaler

Nu skal I ikke tro, at det er med lyst, at jeg fortsætter med at orientere om sexskandaler i vor kirke. Men præsters seksuelle overgreb på børn og unge er en realitet, vi hverken kan eller bør fortrænge. Og de fortsætter ...

Indhold

1. Skotland: Skandalerne ruller videre
2. Dominikanske Republik: Pavens nuntius anklages for seksuelle overgreb på børn
3. Chile: Kirken mødt med et erstatningskrav
4. Peru: Biskop fyret af Vatikanet
5. Italien: Kirken dømt til at betale erstatning
6. Pave Benedikt benægter at have foretaget et "cover-up"

1. Skotland: Skandalerne ruller videre

Først var der den pinlige sag om ærkebiskoppen af Glasgow, kardinal Keith O'Brien, som måtte trække sig, umiddelbart inden han skulle rejse til Rom for at deltage i pavevalget. Dernæst kom oplysningerne om, at politiet var i færd med at undersøge forholdene på benediktinernes tidligere drengeskole Fort Augustus' i Inverness. Skolen blev lukket som følge af faldende elevtal i 1998, men inden da havde eleverne i årtier været udsat for verbale ydmygelser, fysiske afstraffelser og seksuelle misbrug. Det har også vist sig, at skolen var et sted, hvor de kirkelige myndigheder placerede præster, der andetsteds var under mistanke for misbrug af børn. Og som det tredje og fjerde kunne *The Observer* i sommer fortælle om klikker af homoseksuelle præster, og om den nu kræftsyge Fr Patrick Lawson's 17 års forgæves kamp for at få de kirkelige myndigheder til at reagere over for en sognepræst, som ud over at have gjort tilnærmelser til ham, da han var præstestuderende, havde misbrugt talrige messedrenge.

Fr Lawson gik altså til pressen med sin viden, og selv om han optrådte under pseudonym, var de kirkelige myndigheder ikke i tvivl om hans identitet. Og nu er biskoppens hammer faldet. Fr Lawson havde efter råd fra sin læge anmodet biskop John Cunningham af Galloway om at blive løst som sognepræst i det ene af de to sogne, han hidtil havde betjent, så længe han var rekonvalescent. Men det ville biskoppen ikke høre tale om. I stedet afsatte han ham som præst i begge sogne og gav ham en frist på to dage til at afle-

vere nøglerne til præstegården. Desuden modtog han en formel advarsel for at have talt med *The Observer's* journalist.

Var forholdet mellem de skotske biskopper og lægfolket ikke allerede anspændt på grund af biskoppernes *cover-up* i de mange sager om misbrug og deres vægring ved at lade en uvildig kommission undersøge dem, er det blevet det nu. I de to sogne, der skal have en ny sognepræst i stedet for Fr Lawson, er der etableret en bevægelse, der opfordrer til boykot af messerne, som den nye præst skal holde, til at annullere aftalerne om betaling af kirkeskat og at blive væk fra kirkelige arrangementer, indtil Fr. Lawson er blevet gendindsat.

På det sidste er der tegn på, at protesterne er ved at brede sig fra lægfolket til præsterne selv. Således har Fr Gerald Magee i Kilwinning i et brev til den pavelige nuntius i London skarpt kritiseret biskop Cunningham's behandling af Fr Lawson. Fr Magee oplyser til *The Observer*, at han anser fjernelsen af Fr Lawson som en straf, fordi han gik til medierne. "De forsøger at komme af med ham, fordi han er en sladrehanke. Mange præster kan ikke lide ham, fordi han ikke holdt sin mund. Jeg kan ikke forstå, hvorfor nogle præster er mere interesseret i at beskytte den kriminelle end hans ofre," siger han. (*The Observer* 8. september og *The Tablet* 14. september 2013)

Selv om biskopperne hidtil har afvist tanken om en uvildig undersøgelse, er der nu mere og mere, der tyder på, at de vil bøje sig. Det er vel også den eneste måde, hvorpå de kan genskabe tilliden.

2. Dominikanske Republik:

Pavens nuntius anklages for seksuelle overgreb på børn

Ærkebiskop Józef Wesolowski er fra Krakow og blev i 1999 apostolisk nuntius (ambassadør) i Bolivia. Tre år senere forflyttedes han til Kasakhstan og i 2008 til Den dominikanske Republik og Puerto Rico. Den 21. august blev han imidlertid kaldt tilbage. Nogen forklaring herpå blev ikke givet. Hvor han og pastor Gil befinder sig i dag, ved tilsyneladende ingen.

I begyndelsen af september røbede en biskop i Den dominikanske Republik, at årsagen var rygter om, at mgr. Wesolowski sammen med sin nære ven, den polske præst Wojciech Gil, havde samlet gadebørn op i San Domingos slumkvarter, kørt dem til nuntius'ens villa ved havet og mod betaling misbrugt dem seksuelt. Chefanklageren i Den dominikanske Republik besluttede straks at indlede en undersøgelse, selv om det var uklart, om han havde lovhjemmel dertil, da sagerne involverede en person med diplomatisk status.

Samtidig har Vatikanet oplyst, at det også har påbegyndt en undersøgelse. (*The Independent* og *Catholic Herald* 5. september 2013)

Det er en rigtig grim sag, der her er havnet på pave Frans' bord. Hvordan han takler den, kan ses som en lakmusprøve på hans og Vatikanets holdning til pædofile præster og til de biskopper, der har dækket over dem. For et par uger siden meddelte pavens talsmand Fr Federico Lombardi SJ, at Vatikanet var parat til at samarbejde med myndighederne i Den dominikanske Republik. Der er også kommet oplysninger frem, om at også anklagemyndigheden i Warszawa har påbegyndt en undersøgelse, men om det er for at klarlægge, om ærkebiskoppens også skulle have begået overgreb i sit hjemland, eller blot for at finde ud af, om han skjuler sig i Polen, foreligger der ingen informationer om (*The Tablet* 21. september og 7. oktober 2013).

Sagen har også rettet opmærksomheden på overgrebssager i selve Polen, for det er først nu, at biskopperne er gået i gang med at udarbejde et regelsæt for at beskytte børn og unge (*The Tablet* 28. september 2013). "Ingen kender antallet af sager," siger Fr Adam Zak SJ, der er ansvarlig for børne- og ungdomsomsorgen i den polske kirke. "De sager, der kommer for en dommer, er kun toppen af isbjerget" fortsætter han med henvisning til 27 præster der er blevet dømt inden for de sidste ti år. (*The Tablet* 7. oktober 2013).

3. Chile: Kirken mødt med et erstatningskrav

Den nu 84-årige Fernando Karadima Fariña var tidligere en populær og fremtrædende præst i Santiago. En undersøgelse, foretaget af Vatikanet i 2011, fandt imidlertid, at han fra 1950'erne til engang 1980'erne havde foretaget talrige overgreb på drenge. Karadima fik derfor besked på at bosætte sig i et kloster. Den civile anklagemyndighed tog også sagerne op, men frafaldt sigtelserne, fordi sagerne blev anset for at være forældet.

Men nu har tre af padre Karadima's ofre anlagt sag mod ærkebispedømmet med krav om en erstatning på US\$ 900.000, fordi de mener, at både den nuværende ærkebiskop Ezzati og hans forgænger, kardinal Errázuriz, har set gennem fingre med præstens forbrydelser.

Ærkebiskoppen udtaler, at anklagerne er ren fantasi, hvorfor han afviser ethvert medansvar. Men et af ofrene svarer herpå, at der også må være et institutionelt ansvar, og at formålet med sagsanlægget også har været at få "brudt den tavshed, som er hovedhjørnestenen i disse misbrugssager". (*The Tablet* 21. september 2013)

4. Peru: Biskop fyret af Vatikanet

Perus primas, ærkebiskoppen af Lima, kardinal Juan Luis Cipriani Thorne er en kontroversiel kirkeleder med markante meninger - og det både på kirkelige og almen politiske områder. Han er medlem af den indflydelsesrige konservative familie Thorne og en mangeårig ven af den afsatte præsident Alberto Fujimoro, der i 2009 blev idømt 25 års fængsel for bortførelser, mord og korrupsion. Cipriani er også medlem af Opus Dei og en stærk modstander af befrielsesteologien (har kaldt ærkebiskop Müller af München, der er en nær ven af Alberto Gutierrez, "for en god tysker, en god teolog, en lille smule naïv"). Han har desuden ført korstog mod homoseksuelle, som han mener lider af en "helbredelig sygdom", og forbudt sine præster at lægge den indviede hostie i de troendes hånd.

I årevis har ærkebiskop Cipriani ligget i strid med ledelsen på det pavelige universitet i Lima (Pontificia Universidad Católica del Perú). Som universitetets storkansler vil han have dets statutter ændret, således at det er ham, der har retten til dels at udpege universitetets rektor og fakulteternes ledere dels at disponere over universitetets midler. Han har også krævet, at undervisningen skal følge kirkens retningslinier, og at lærere, der ikke er indstillet herpå, skal fyres. Da en domstol ikke ville give ham medhold, fratog han universitetet retten til at kalde sig katolsk og pontifikalt.

Nu er han gerådet ind i en ny konflikt. Den drejer sig om den 53-årige hjælpebiskop af Ayacucho Gabino Miranda Melgarejo, som Vatikanet har afsat på grund af anklager om seksuelt misbrug af mindreårige.

Cipriani mener, at biskop Miranda, der er den blandt de peruvianske biskopper, som står ham nærmest, har været udsat for et set-up, iscenesat af præsidenten for den Inter-Amerikanske Menneskeretsdomstol, Diego García Saván. "Lad os ikke være naive. At deltage i det cirkus er at give sagen for megen opmærksomhed. Jeg ønsker at gøre en ende på dette perfekt organiserede cirkus", udtaler kardinalen til den italienske avis *La Repubblica*.

Sagen synes nu ikke at være helt så enkelt. I februar 2012 sendte biskop Gabino Miranda et brev til pave Benedikt, hvori han nok erkendte at have handlet "uforsigtigt", men ikke mente, at disse "påståede ufuldkommenheder kunne betragtes som forbrydelser." Troslærekongregationen så dog anderledes på det, for den 24. maj 2013 fritog den biskop Miranda for alle biskoppelige embedsopgaver og forbød ham at udføre nogen funktion, knyttet til stillingen som hjælpebiskop i Ayacucho. Den 1. juli svarede Miranda herpå i et brev til sekretæren for Troslærekongregationen. Han afviste alle anklager og påstod, at Kongregationens reaktion var "overdreven".

Cipriani kan godt have ret i, at der er menneskeretsgrupper i Peru, der vil ham til livs ved at anklage hans trofaste støtte, biskop Miranda. Men Kongregationens beslutning må ifølge *Vatican Insider* betyde, at den har tilstrækkeligt med materiale til at bevise, at biskop Miranda er skyldig i de rejste anklager, selv om han selv siger det modsatte.

Miranda skandalen er ikke den eneste skandale i Peru. Den 20. juli godkendte pave Frans militærbiskoppen Guillermo Abanto Guzmán's tilbagetræden, selv om han var blevet udnævnt så sent som i oktober 2012. Der blev ikke givet nogen forklaring, men rygter siger, at han har en søn. Denne militærbiskop var også en af ærkebiskop Cipriani's faste støtter i det peruvianske bispekollegium, så noget tyder på, at de stærkt højreorienterede biskoppers indflydelse er på retur i det sydamerikanske land. (*Vatican Insider* 7. oktober 2013)

5. Italien: Kirken dømt til at udbetale erstatning

I Norditalien har en kvinde anlagt et civilt søgsmål mod en præst og hans bispedømme, fordi præsten havde misbrugt hende seksuelt. I august faldt så dommen: præsten, hans sogn og bispedømmet Bolzano-Bressanone skal betale € 700.000 til kvinden og hendes familie. Det er så vidt vides første gang kirken i Italien er blevet dømt til at skulle betale en erstatning til et offer for en præsts overgreb. (*The Tablet* 7. september 2013)

6. Pave Benedikt benægter at have foretaget et "cover-up"

"Jeg har aldrig forsøgt at dække over disse ting," udtaler expave Benedikt i et privat brev til forfatteren Piergiorgio Odifreddi, som i uddrag er blevet offentliggjort i den italienske avis *La Repubblica*. "Det, De skriver om overgrebene på børn, begået af præster, kan jeg kun se på med den største forfærdelse."

Skal vi virkelig tro herpå? Ja, det med forfærdelsen kan være rigtig nok, men at han aldrig har forsøgt at dække over præsters overgreb på børn og unge, synes at være en sandhed med modifikationer.

For det første er der sagen om Peter Hullermann, der som præst i Essen havde misbrugt fire drenge. De kirkelige myndigheder i Essen fik familierne til at tie stille og sendte Hullermann, der havde erkendt sig skyldig, til psykologbehandling i München. Samtidig orienterede de ærkebiskoppens kontor i München om hans forbrydelser. På et møde, ledet af ærkebiskop Ratzinger, den 15. januar 1980, godkendtes overflytningen af Hullermann fra Essen til München og der tildeltes ham en bolig, mens han var under behandling.

Den 1. februar - altså blot to uger senere - fik Hullermann tildelt pastoralt arbejde, herunder at arbejde med børn. Det sidste skete på trods af, at behandleren dr. Huth havde orienteret Ratzingers hjælpebiskop, at Hullermann ikke skulle have noget med børn at gøre.

Beslutningen om at tildele Hullermann pastoralt arbejde var truffet af Gerhard Gruber, der på det tidspunkt fungerede som generalvikar. I marts 2010, da sagen kom frem, påtog han sig det fulde ansvar og oplyste, at han ikke havde orienteret sin ærkebiskop. *New York Times* kunne dog den 24. marts 2010 fortælle, at der fandtes en kopi af Grubers beslutning, adresseret til Ratzinger, hvilket blev bekræftet af ærkebiskopkontoret i München. Desuden meddelte *Der Spiegel* i april 2010, at det havde læst et privat brev, Gruber havde sendt til en kreds af venner. Heraf fremgik at Gruber, da sagen kom frem, havde fået flere telefonopringninger fra ærkebiskopkontoret, der bad ham påtage sig ansvaret. Han skulle endog have fået faxet en færdiglavet erklæring, som han blot kunne underskrive. Ærkebiskopkontoret og Gruber har afvist den historie.

Jeg mener ikke, at man på det foreliggende grundlag kan afgøre, om Ratzinger var med til at træffe beslutningen om at tildele Hullermann pastoralt arbejde. Men så meget kan siges: da Ratzinger på mødet den 15. januar 1980 blev orienteret om Hullermann, drømte heller ikke han om at lade sin viden gå videre til de civile myndigheder.

Den holdning havde han også som kardinal, da han i 2001 udsendte den meget omdiskuterede instruks til biskopperne. Heri pålagde han dem som bekendt at behandle alle overgrebssager under iagttagelse af "den pontifikale hemmeligholdelse". Og derved fratog han dem muligheden for at orientere de civile myndigheder.

Survivors Network of those Abused by Priests (SNAP) afviser Benedikts udtalelser. "I løbet af en gejstlig karriere, der strakte sig over seks årtier, kan vi ikke finde en eneste børnekrænkende biskop, præst, søster, broder eller seminarist, som Benedikt har afsløret," siger Barbara Dorris fra organisationen. "Som præfekt for Troslærekongregationen passerede tusindvis af sager hans bord. Valgte han at advare familierne eller at tilkalde politiet? Nej. Det er per definition et "cover-up," siger hun og fortsætter: "I hele kirkens historie har ingen vidst mere, men gjort mindre for at beskytte børn end Benedikt."

Lad mig slutte med Benedikts egen forklaring på, hvorfor præster har misbrugt børn seksuelt. I brevet til Piergiorgio Odifreddi skriver han:
"At det ondes magt har trængt sig så langt ind i troens indre verden er en lidelsen, som vi må bære, men på samme tid må vi gøre alt for at undgå, at det gentager sig."

Det er jo at teologisere problemet. Det minder mig om Pius XII's opfattelse af Hitler under Anden Verdenskrig. Han var overbevist om, at denne tyske katolik måtte være besat af en ond ånd, hvorfor han foretog flere tele-exorcismer. Sådanne teologiske forklaringer er efter min mening uhyre farlige, for de kommer nemt til at blokere for en forståelse af problemet. (*Irish Independent* 25. september 2013, Garry O'Connor, *Subdued Fires: An Intimate Portrait of Pope Benedict XVI*, London 2013, s. 146-149 og Wikipedia: Peter Hullermann).

Den internationale straffedomstol i Haag har til mange ofres sorg afvist at foretage en stævning mod pave Benedikt. (*Katolsk Orientering* nr. 10, 16. august 2013). Det er imidlertid ikke ensbetydende med, at domstolen har frikendt ham, blot at dens jurister ikke mener, at domstolen har lovhjemmel til at stævne ham, fordi han har været et statsoverhoved. Benedikt bør derfor sende en tak til Mussolini, for det var jo ham, der oprettede Vatikanstaten i 1929.

Kaare Rübner Jørgensen
Formand